

PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG BỀN VỮNG

TRẦN HOÀI NAM

Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Quảng Bình

Minh Hóa là huyện miền núi nằm phía Tây Bắc của tỉnh Quảng Bình, nơi có lợi thế giao thông trên trục quốc lộ 12A, đường Hồ Chí Minh và đường Xuyên Á qua 14 xã và 1 thị trấn; có cửa khẩu quốc tế Cha Lo - Nà Phàu, đường 12C là tuyến đường ngắn nhất nối các tỉnh vùng Đông Bắc Thái Lan qua Lào, về quốc lộ 1A, đến cảng biển Hòn La, cảng Vũng Áng. Đây là những điều kiện thuận lợi để Minh Hóa phát triển sản xuất hàng hóa, thương mại, dịch vụ xuất nhập khẩu, thúc đẩy quan hệ hợp tác, giao lưu kinh tế giữa địa phương với các vùng kinh tế trong ngoài tỉnh và quốc tế. Đặc biệt, theo đánh giá của các chuyên gia du lịch, ở Quảng Bình, tiềm năng du lịch của huyện Minh Hóa chỉ đứng sau huyện Bố Trạch và có thể phát triển nhiều loại hình du lịch đa dạng, như: khám phá, sinh thái, văn hóa, lịch sử, tâm linh... dựa trên nhiều di tích lịch sử như đèo Đá Đẽo, Mụ Giạ, ngầm Rinh, Khe Ve, Cha Lo, Cổng Trời... Ngoài ra, trên địa bàn còn có hệ thống hang động, sông suối, thung lũng, với nhiều cảnh quan thiên nhiên tuyệt sắc như: Hệ thống hang động Tú Làn ở Tân Hóa, tuyến du lịch hang Rục Mòn - điểm phim trường King Kong - hồ Yên Phú, thác Mơ ở Hóa Hợp, thác Nước Rụng ở Dân Hóa, thác Bụt - giếng Tiên ở Yên Hóa,... Đây là những tiền đề để đẩy mạnh phát triển du lịch, nhất là các mô hình du lịch gắn với nông nghiệp sinh thái.

Huyện Minh Hóa có tổng diện tích đất tự nhiên 139.375,37ha, trong đó: đất nông nghiệp chỉ chiếm 5,6%, đất lâm nghiệp 87%, hệ thực vật phát triển phong phú và đa dạng, có nhiều loại gỗ và động vật, thực vật quý hiếm... Với tiềm năng, lợi thế của địa phương, lĩnh vực

nông nghiệp - được xác định là ngành kinh tế trọng tâm của huyện. Chính vì vậy, Đại hội Đảng bộ huyện Minh Hóa lần thứ XXI, nhiệm kỳ 2020-2025 đã xác định mục tiêu: *“Phát triển nông nghiệp toàn diện bền vững, tạo bước đột phá trong phát triển kinh tế, đặc biệt là đẩy mạnh phát triển nông nghiệp hàng hóa, nông nghiệp hữu cơ, nông nghiệp sạch, an toàn, nâng cao chất lượng sản xuất nông nghiệp, từng bước hình thành chuỗi sản xuất trên cơ sở khai thác có hiệu quả lợi thế của địa phương, giải quyết tốt vấn đề nông nghiệp, nông dân và xây dựng nông thôn mới”*.

Được sự quan tâm đầu tư của Trung ương, của tỉnh, đặc biệt là sự đầu tư hiệu quả thông qua Chương trình 135, Nghị quyết 30a của Chính phủ, Nghị quyết 03 của Đảng bộ tỉnh, cùng với quyết tâm vươn lên của toàn bộ hệ thống chính trị và nhân dân toàn huyện, trong hành trình 150 năm hình thành, phát triển và đổi mới, đặc biệt là hơn 30 năm tái lập huyện, Minh Hóa đã gặt hái được nhiều thành tựu quan trọng về kinh tế - xã hội; cùng với sự phát triển của cả nước, hạ tầng kinh tế - xã hội trên địa bàn được quan tâm đầu tư, diện mạo nông thôn được khởi sắc, đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân, nhất là đồng bào dân tộc thiểu số, vùng sâu, vùng cao từng bước cải thiện.

Đến nay, nông nghiệp, nông thôn của huyện đạt được nhiều kết quả rõ nét: Tổng sản lượng lương thực đạt 11.84,6 tấn, (chiếm 0,038% toàn tỉnh). Tổng sản lượng bình quân thịt hơi chuồng trong 3 năm đầu kỳ 2.168 tấn; toàn huyện có 51 trang trại quy mô nhỏ chăn nuôi trâu, bò, lợn. Tổng sản lượng thủy sản 738 tấn. Sản lượng gỗ khai thác từ rừng trồng đạt 50.777m³ (chiếm

20% toàn tỉnh); tỷ lệ che phủ rừng 78,33%, đứng thứ nhất toàn tỉnh. Toàn huyện hiện có 3 xã đạt chuẩn nông thôn mới (NTM), nâng tổng số tiêu chí đạt được toàn huyện 178 tiêu chí, bình quân 12,71 tiêu chí/xã,...

Đảng bộ huyện đã tập trung chỉ đạo quyết liệt việc thực hiện 2 Chương trình kinh tế trọng điểm của huyện: Chương trình phát triển chăn nuôi theo hướng nâng cao chất lượng đàn, từng bước chuyển chăn nuôi phân tán sang chăn nuôi tập trung theo mô hình trang trại, gia trại, áp dụng quy trình chăn nuôi mới, theo chuỗi giá trị, gắn sản xuất với chế biến và tiêu thụ sản phẩm; Chương trình trồng rừng kinh tế để giảm nghèo bền vững với nhiều chính sách để khuyến khích, vận động người dân trên địa bàn trồng rừng bằng giống cây bản địa, qua đó vừa phát triển kinh tế bền vững, vừa làm giàu vốn rừng, bảo vệ môi trường.

Song song với đó, huyện đã tập trung chỉ đạo và ưu tiên cho việc đầu tư xây dựng các mô hình sản xuất mới nhằm từng bước nâng cao trình độ sản xuất nông nghiệp cho người nông dân; tập trung đẩy mạnh chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi, tạo vùng sản xuất tập trung đối với các cây trồng thế mạnh của địa phương. Một số mô hình điển hình như: Trồng bưởi da xanh, năng suất đạt bình quân 50 tạ/ha, thu nhập 125 triệu đồng/ha; trồng bưởi Diễn, thu nhập 100 triệu đồng; hạt trồng thử nghiệm và liên kết tiêu thụ sản phẩm chanh dây; liên kết sản xuất và tiêu thụ lạc; nuôi dê cỏ sinh sản, kết hợp trồng, bảo vệ rừng với trồng lúa, hoa màu và chăn nuôi gia súc, gia cầm; trồng rừng bằng giống cây bản địa (lim, trám); trồng rừng thâm canh giống keo lai nuôi cấy mô,... Đặc biệt triển khai nhiều mô hình hỗ trợ sinh kế cho đồng bào dân tộc thiểu số đã góp phần nâng cao trình độ sản xuất cho bà con người dân tộc Bru-Vân Kiều, Chứt và Thổ,... ở các xã vùng sâu, vùng xa, góp phần thúc đẩy phát triển sản xuất nông, lâm nghiệp và an sinh xã hội, bảo vệ biên giới.

Tuy đạt được những kết quả nổi bật, nhưng cũng cần nhìn nhận thực tế là ngành nông nghiệp huyện Minh Hóa phát triển vẫn chưa tương xứng với tiềm năng, lợi thế sẵn có. Nguyên nhân là do xuất phát điểm nền kinh tế của huyện còn thấp; tỷ lệ hộ nghèo còn cao nên khả năng tích lũy và huy động các nguồn lực trong dân cho đầu tư phát triển sản xuất kinh doanh còn nhiều khó khăn; tốc độ chuyển dịch cơ cấu ngành trồng trọt chậm, chăn nuôi tập trung, trang trại tuy đã hình thành nhưng tốc độ phát triển còn chậm, việc đầu tư vốn, kỹ thuật còn hạn chế, chăn nuôi chủ yếu nhỏ lẻ, cơ sở chế biến chưa có, dẫn đến sức cạnh tranh thấp; việc ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất có chuyển biến nhưng chưa mạnh; việc thực hiện các mô hình, dự án chuyển đổi quy mô còn nhỏ lẻ, chưa tạo được sản phẩm hàng hóa, khó khăn trong tiêu thụ sản phẩm; quy hoạch bảo vệ và phát triển rừng ở cấp huyện, cấp xã thực hiện còn chậm; kinh tế trang trại phát triển còn tự phát, chưa có định hướng rõ ràng.

Chiến lược phát triển nông nghiệp và nông thôn đến năm 2030 và tầm nhìn đến năm 2050, với chủ trương đẩy mạnh cơ cấu lại nông nghiệp, chuyển đổi từ “tư duy sản xuất” sang “tư duy kinh tế”, hướng tới những “giá trị xanh”. Trong xu thế đó, sản xuất nông nghiệp Quảng Bình nói chung, huyện Minh Hóa nói riêng cũng phải từng bước chuyển mình, không chạy theo số lượng, chú trọng phát triển những loại cây trồng, vật nuôi có giá trị cao, theo nhu cầu thị trường bền vững, thích ứng với biến đổi khí hậu.

Để đạt được các mục tiêu, nhiệm vụ mà Nghị quyết Đại hội Đảng bộ huyện lần thứ XXI đề ra, theo chúng tôi định hướng phát triển nông nghiệp, nông thôn của huyện trong thời gian tới cần tập trung chỉ đạo thực hiện tốt 3 Chương trình mục tiêu quốc gia: Xây dựng NTM; Giảm nghèo bền vững và Phát triển kinh

tế vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi, đồng thời triển khai và thực hiện đồng bộ, quyết liệt một số giải pháp trọng tâm sau:

Một là, làm tốt công tác quy hoạch tổng thể cho phát triển các loại cây trồng, vật nuôi chủ lực là thế mạnh của huyện, xác định công tác quy hoạch phải “đi trước một bước” làm nền tảng để định hướng phát triển cho chiến lược lâu dài; trong đó ưu tiên vùng nông nghiệp công nghệ cao gắn với nông nghiệp sạch, nông nghiệp hữu cơ, VietGAP; vùng kinh tế nông - lâm - du lịch đặc sản; những khu bảo tồn sinh cảnh; những điểm du lịch cộng đồng...

Hai là, đổi mới tổ chức sản xuất theo hướng hợp tác, liên kết chặt chẽ theo chuỗi giá trị từ sản xuất đến tiêu thụ; liên kết giữa nông dân, hợp tác xã, tổ hợp tác với doanh nghiệp, trong đó doanh nghiệp giữ vai trò trung tâm. Thay đổi phương thức tổ chức sản xuất để xây dựng và phát triển các vùng sản xuất hàng hóa tập trung theo hình thức trang trại, gia trại, vùng sản xuất lớn, ứng dụng công nghệ cao, gắn kết chặt chẽ từ phát triển vùng nguyên liệu tập trung đến chế biến, bảo quản tại chỗ gắn với thị trường tiêu thụ.

Mở rộng quy mô và đa dạng hóa các phương thức sản xuất phù hợp với điều kiện thực tế từng vùng đối với các sản phẩm có thế mạnh như: Chăn nuôi gia súc, gia cầm, phát triển kinh tế rừng và phát triển cây công nghiệp, cây ăn quả. Đổi mới căn bản hình thức tổ chức sản xuất theo hướng chuỗi giá trị, hình thành các hợp tác xã, tổ hợp tác, liên kết chuỗi trong sản xuất, tích tụ đất đai để sản xuất quy mô lớn. Chuyển đổi cơ cấu cây trồng vật nuôi theo hướng tăng tỷ trọng ngành chăn nuôi, lâm nghiệp, sản phẩm cây ăn quả; giảm tỷ trọng các sản phẩm khó có khả năng tạo đột phá. Đảm bảo khai thác tốt các tiềm năng, lợi thế và bảo vệ môi trường.

Ba là, tiếp tục đẩy mạnh sản xuất nông - lâm nghiệp hàng hóa; tái cơ cấu nông nghiệp

gắn với xây dựng NTM; huy động các nguồn lực, phát triển các mô hình sản xuất có hiệu quả. Trong đó huyện cần ưu tiên phát triển nhân rộng các mô hình nông lâm kết hợp dựa trên cơ sở khẳng định những đối tượng cây trồng, vật nuôi đã thành công trên địa bàn, chuyển đổi cơ cấu cây trồng với những diện tích cây trồng không thích hợp sang những cây trồng khác phù hợp, có hiệu quả. Đồng thời đẩy mạnh công tác đào tạo, tập huấn, chuyển giao các tiến bộ kỹ thuật, các mô hình phù hợp với thực tiễn địa phương thông qua hoạt động của công tác khuyến nông, khuyến lâm, khuyến ngư để người dân dần thay đổi tư duy kinh tế nông nghiệp, nắm bắt phương pháp và áp dụng vào sản xuất.

Bốn là, tiếp tục triển khai hiệu quả kế hoạch thực hiện Chương trình phát triển du lịch nông thôn trong xây dựng NTM giai đoạn 2021-2025 trên địa bàn huyện. Đẩy mạnh phát triển du lịch nông thôn gắn với phát huy tiềm năng, lợi thế về nông nghiệp, văn hóa của các địa phương, nâng cao chất lượng đời sống vật chất, tinh thần của người dân nông thôn, góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn theo hướng tích hợp đa giá trị, bao trùm và phát triển bền vững.

Năm là, tiếp tục tìm kiếm, kêu gọi đầu tư phát triển công nghiệp chế biến nông sản; ưu tiên các dự án áp dụng công nghệ tiên tiến, thân thiện với môi trường, có giá trị gia tăng cao. Đồng thời tranh thủ các nguồn vốn hỗ trợ của các chương trình, dự án; tiếp tục triển khai thực hiện tốt các chính sách về nông nghiệp nông thôn, nhất là chính sách về quản lý sử dụng hiệu quả đất đai, đầu tư, khuyến nông, khuyến công. Tăng cường thể chế, nâng cao năng lực quản lý nhà nước hỗ trợ nông nghiệp, nông thôn; đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng và đầu tư phát triển nông nghiệp. Chú trọng đầu tư trọng điểm, đồng bộ để khai thác có hiệu quả nguồn tài nguyên của nông nghiệp ■